

Konference Historické a vzácné knižní fondy 16.-19. století v muzeích, knihovnách a archivech ČR

Ve dnech 26.-27. dubna 2000 uspořádaly již podruhé Muzeum J. A. Komenského v Přerově a Ústav pro klasická studia AV ČR v Praze odbornou konferenci věnovanou důležité problematice zpracovávání a ochrany historických a vzácných knižních fondů. Program tohoto ročníku konference je možné rozdělit zhruba do tří skupin. Vedle studií o knihovních dokumentech historické povahy (tiscích, rukopisech i historických knižních fondech) z předních knihovních, muzejních i archivních pracovišť v této oblasti se objevily referáty o jejich počítačovém zpracování a dále blok zahraničních zkušeností ze Slovenska.

Celé jednání zahájil za pořadatelské muzeum Václav Pumprla, který zde později vystoupil s příspěvkem „Historické knižní fondy Muzea Komenského v Přerově“ a velmi aktivně se v rámci řízení konference zúčastňoval diskuse po jednotlivých vystoupeních i blocích. Nové poznatky získané při zpracování rukopisných historických fondů v zámecké knihovně v Bruntále a v hradní knihovně na Sovinci přednesl Stanislav Petr a doplnil jimi nedávno vydaného průvodce po těchto fondech. O vztahu hrabat Liebštejnských z Kolowrat a piaristické koleje v Praze na základě daru šesti knih pražské piaristické knihovně rok po jejím založení (1753) pohovořil Václav Bartůšek ze Státního ústředního archivu v Praze. Klára Homerová z Knihovny Národního muzea v Praze ve svém příspěvku „Protestantské tiskárny po Bílé hoře. První desetiletí české tiskové produkce v exilu (1621–1660)“ přiblížila zajímavý projekt, k jehož zpracování využívají zejména informace obsažené v Knihopisu českých a slovenských tisků a další naše významné soupisové pomůcky z této oblasti. Velmi přínosný byl příspěvek Cyrila Měsíce z Arcibiskupského zámku a zahrad v Kroměříži o zdejší knihovně, který byl věnován nejen osudu jejich knihovních fondů, ale zabýval se i její minulostí, zejména obdobím vzniku na konci 17. století. Obsáhlý přehled knihovních fondů a jejich vývoje v zámecké knihovně hrabat Clary-Aldringen v Teplicích podala Jana Michlová z Regionálního muzea v Teplicích.

Do části věnované počítačovému zpracování lze zařadit již vystoupení ředitele Muzea Komenského v Přerově Františka Hýbla o zdejší sbírce map J. A. Komenského z roku 1627, kterou se zde rozhodli digitalizovat v rámci projektu Clavis monumentorum litterarum (dále Clavis). O této problematice pojednával následující příspěvek vedoucího projektu Clavis Jiřího Kroupy, který se vzhledem k závažnosti tématu rozrostl téměř na polovinu samostatného bloku věnovaného zejména počítačovému zpracování historických knižních fondů. Další dva pracovníci projektu Clavis Jiří Žůrek a Roman Soukup seznámili účastníky semináře s výsledky digitalizačního projektu zejména v oblasti hudebních a divadelních materiálů a muzejních předmětů ze Zdravotnického muzea Národní

lékařské knihovny v Praze. Vedoucí projektu rovněž informoval o jeho výhledech do budoucnosti. Nezbytnost moderních postupů při digitalizaci knižních historických fondů zdůraznili ve svých vystoupeních i Stanislav Psohlavec a Jan Mottl z AiP Beroun s.r.o., kteří podrobně představili svoji firmu a zároveň přítomným přiblížili projekt digitalizace vzácných dokumentů Memoriae Mundi Series Bohemica. V souvislosti s tímto projektem provedla knihovnice-grafoložka Helena Veličková ze SVK v Olomouci srovnání vlastností Jana Husa a Jana Amose Komenského na základě jejich rukopisu. K tomuto bloku se ještě volně pojila vystoupení Františky Vrbenské a Ireny Fibichové z Národní knihovny ČR „Reformátování v dějinách a jeho význam pro historické knižní fondy“. Referentky obhajovaly úlohu mikrofilmů, avšak zdůraznily možnost propojení mikrofilmování s počítačovým zpracováním dokumentů. Františka Vrbenská vystoupila i v bohaté diskusi, která proběhla právě po tomto úseku konference, připomněla morální odpovědnost správce sbírky za její stav a zdůraznila nutnost věnovat se ochrannému reformátování co možná nejzodpovědněji.

Na závěr odborné konference přednesly své referáty knihovnice ze Slovenské národní knihnice v Matici slovenskej v Martine. Jejich příspěvky, které byly po metodologické i technické stránce skvěle připraveny, se týkaly především moravik ve slovenských historických knižních fondech a jejich zpracování. Eva Augustinová připomněla činnost moravského rodáka Josefa Antonína Škarnicela a jeho tiskárny v Uhorskej Skalici a Agáta Klimentová zhodnotila jarmareční a pouťové tisky z této tiskárny. Důležitý význam mělo vystoupení Kláry Komorové, která podala informace o bohémikách a moravikách ze 16. století ve slovenských knihovnách. Na poněkud hypotetické rovině se pohybovala Helena Saktorová, která se pokusila provést rekonstrukci knihovny olomouckého biskupa Stanislava Turza z počátku 16. století.

Odborná konference, v jejímž programu byla i prohlídka Muzea J. A. Komenského v Přerově, zcela splnila svůj účel a po roce přinesla přehled dalších výsledků, zejména z výzkumů jednotlivých pracovišť, i nových zkušeností, které především v oblasti počítačového zpracování knihovních dokumentů a tedy i historických knižních fondů postupují dnes již poměrně velkou rychlostí kupředu.

Václav Bartůšek

